

Sara Lembrechts – drs. S. Lembrechts doet PhD-onderzoek bij de onderzoeksgroep Migratierecht van de Universiteit Gent.

De bal in mijn kamp

Midden in de Gentse Plantentuin vind je sinds kort een bijzonder museum – het Gents Universitair Museum – GUM.

Uitgenodigd door een fascinerende collectie objecten duik je in het hoofd van wetenschappers. Hoe gaan ze te werk? Wat is kennis, hoe kom je zo dicht mogelijk bij een objectieve benadering van de werkelijkheid, en welke rol speelt onze maatschappij in de keuzes die wetenschappers maken? Het museum situeert wetenschap als een menselijke onderneming die niet los kan staan van menselijke kwaliteiten. Achter onzekerheid, falen, creativiteit en durf gaan zowel valkuilen als doorbraken schuil. Maar hoe doe je dat, als wetenschapper, ruimte maken voor die menselijkheid? Is er een plaats voor emotie, verbeelding en twijfel in je werk?

Sinds ikzelf het grootste deel van mijn tijd met wetenschappelijk onderzoek doorbreng, kregen die vragen een nieuwe lading. In een poging om een heel klein stukje orde te brengen in de chaos om me heen, startte ik als doctoranda aan de onderzoeksgroep Migratierecht van de Universiteit Gent. Door een dubbelglazige bril van etnografie en kinderrechten kijk ik naar de plaats van kinderen, jongeren en hun rechten in de asielprocedure, met een focus op beroepszaken voor de Belgische Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (RvV). In mijn onderzoek krijgt de vraag welke kindbeelden het recht en de praktijk in de RvV beïnvloeden, een centrale plaats.

Met ‘kindbeelden’ bedoel ik de manieren waarop we naar kinderen, jongeren en hun positie in de samenleving kijken. Wat is een kind? Welke eigenschappen hebben kinderen en jongeren? Soms zijn kindbeelden expliciet, maar meestal zijn ze impliciet aanwezig in ons denken en handelen. Deze beelden uitend zich in de manier waarop we met of over kinderen en jongeren spreken, maar

ook in hoe we hun noden, belangen, vragen en rechten interpreteren. Welke ruimte voor nuance laten we toe, bijvoorbeeld in een asielprocedure, tussen agency en kwetsbaarheid, tussen ratio en emotie, tussen vindingrijkheid en afhankelijkheid van een kind dat bescherming zoekt?

Ook in methodologische keuzes kunnen kindbeelden doorslaggevend zijn. Welke kinderen in beeld komen door de manier waarop we onze onderzoeksvragen formuleren, of de mate waarin kinderen zelf kunnen en mogen bijdragen aan wetenschappelijke kennis over hun leefwereld, is geen objectieve kwestie.

Welke ruimte voor nuance laten we in een asielprocedure toe, tussen agency en kwetsbaarheid, tussen vindingrijkheid en afhankelijkheid, van een kind dat bescherming zoekt?

Persoonlijke assumpties, voorkennis, ervaringen, herinneringen en referentiekaders zijn onlosmakelijk verbonden met hoe deze kindbeelden invulling krijgen. Niet alleen in het asielrecht of in de RvV, maar ook bij mijzelf, en wellicht ook in mijn hele onderzoekstraject. Door kritisch te reflecteren over hoe beeldvorming met mijn onderzoek verweven is, probeer ik deze beelden beter te begrijpen en waar nodig bij te sturen. En – zo nodigt de collectie in het GUM ons uit te overwegen – is dat niet precies waartoe wetenschap ons oproept? In een poging om zo dicht mogelijk bij de werkelijkheid te komen, schipperen ook wij tussen verantwoordelijkheid en kwetsbaarheid, ratio en emotie, vindingrijkheid en afhankelijkheid.

Eén ding is alvast zeker – in een museum over wetenschap gaat het niet over de ander. Samen met de twijfel, ligt nu ook de bal in mijn kamp.

In 2021 worden de columns geschreven door promovendi migratierecht.